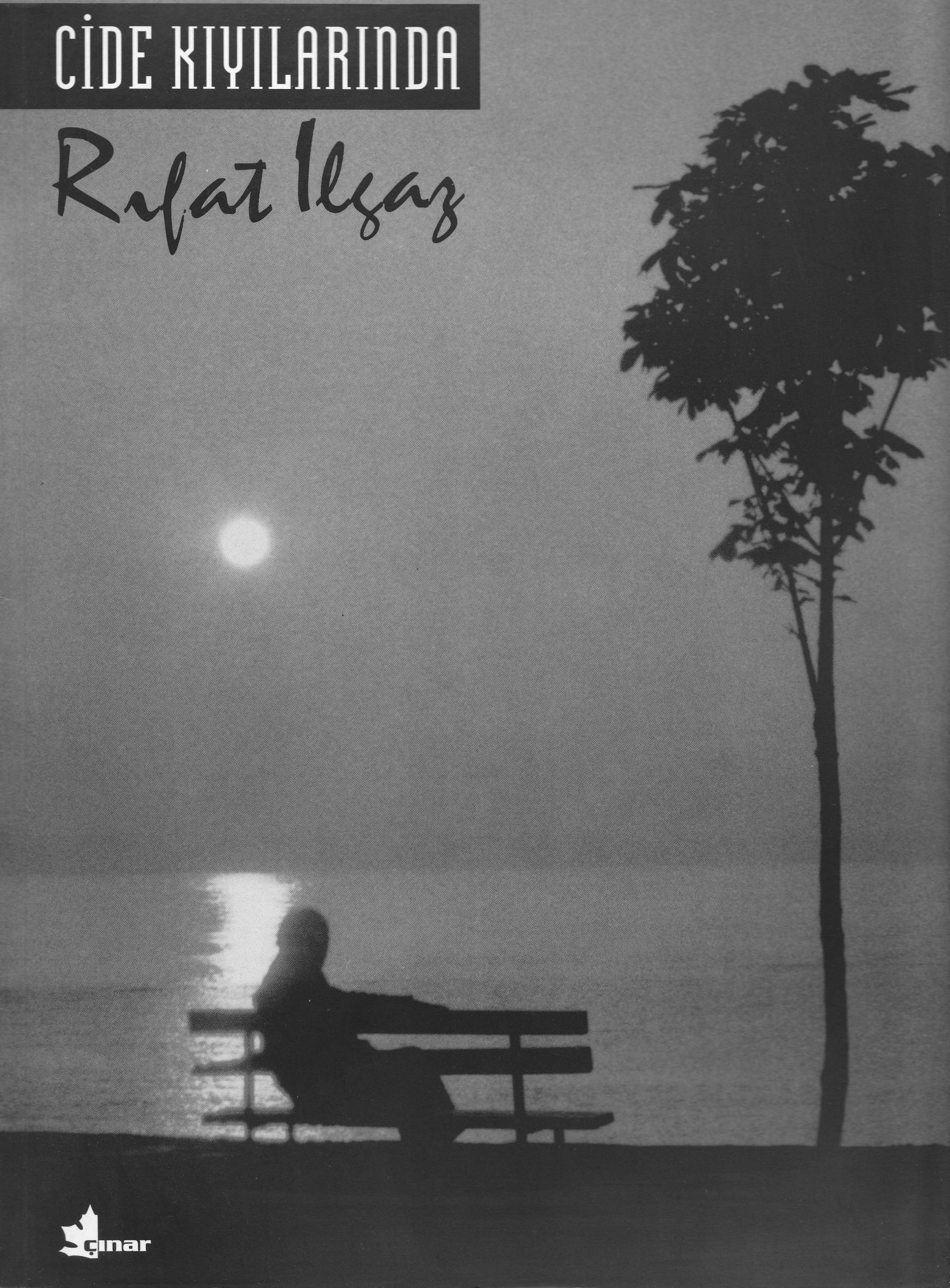
CİDE KIYILARINDA

Rıfat Ilgaz

Çınar

Mevsim normallerinin (!) üstünde
güzel havalar, diyor Spiker Hanım...
(Daha neler demiyor ki...)

Ekimin on yedisi ne demek? Yetmiş yıllık bir geçmişi olan yaşamımın kimi ekimlerinde soba başında titrediğim çok olmuştur. Bu aylarda eğer soba kurulmuş da içinde odunu varsa... Oysa bugün arka balkonu yakıcı bir güneş içinde bırakıp evimin ön balkonunda oturuyorum. Oturmuş, bu satırları çevremin çekiciliğinden baş alabilirsem yazmaya çalışıyorum. Karadeniz beş on adım ilerde, karnını doyurmuş bir kedi gibi kıvrılmış yatıyor. Uslu mu uslu...

Memişköy'ündeyim: Gökdelen adını verdiğim evden azıcık beş katlı bir apartmanın dördüncü katında...

Amasra'dan doğru kıvrılıp gelen asfalt bulaşığı yol, Cide'ye bayram alışverişine giden sarıyazmalılarla benek benek... Kocaları tek tük, önlerinde, dalgın yürüyorlar. Bir bisikletli genç niçin yola girdiğini düşünmeden katılmışa benziyor kalabalığa. Almanya plakalı bir Mersedes, tüm yoldakileri iki yana dağıtarak hızımla geçiyor aralarından. Bu öfkenin nedenini düşündürüyor geride bıraktıklarına ister istemez. Belki amaca da bu!..

Bir 302 Mersedes alışılmışın dışında bir seferle tıklım tıklım geçiyor, geride İstanbul'dan bir esinti bırakarak... Biliyorum, böyle kaç otobüs daha Cidelisini getirip dökecek...

.....►

Cide Kıyılarında

Şu rastlantıya bakın ki, başka bir firmanın 302'si de boş dönüyor, istekisiz bir yaylanmayla. Belki de şöförün uykusuzluğundandır bu savrukluk... Bayramlarda, hele Cide'nin kurban bayramlarında hep böyle olur bu çidiş çelişler. Cide'sini çok sever hemşerilerim. Köy köy bayram sofralarını dolaşmadan yapamazlar... Duramazlar İstanbullarda, Almanyalarda. Bir haftalarını eşlerinin dostlarının arasında geçirmek için kazandıklarını döküp saçacaklardır.

Değişmez bir geleneğidir Cide'nin bu bayram sofraları. Bayramın her günü, üçer beşer köylerin özel şölenlerine ayrılmıştır.

.....►

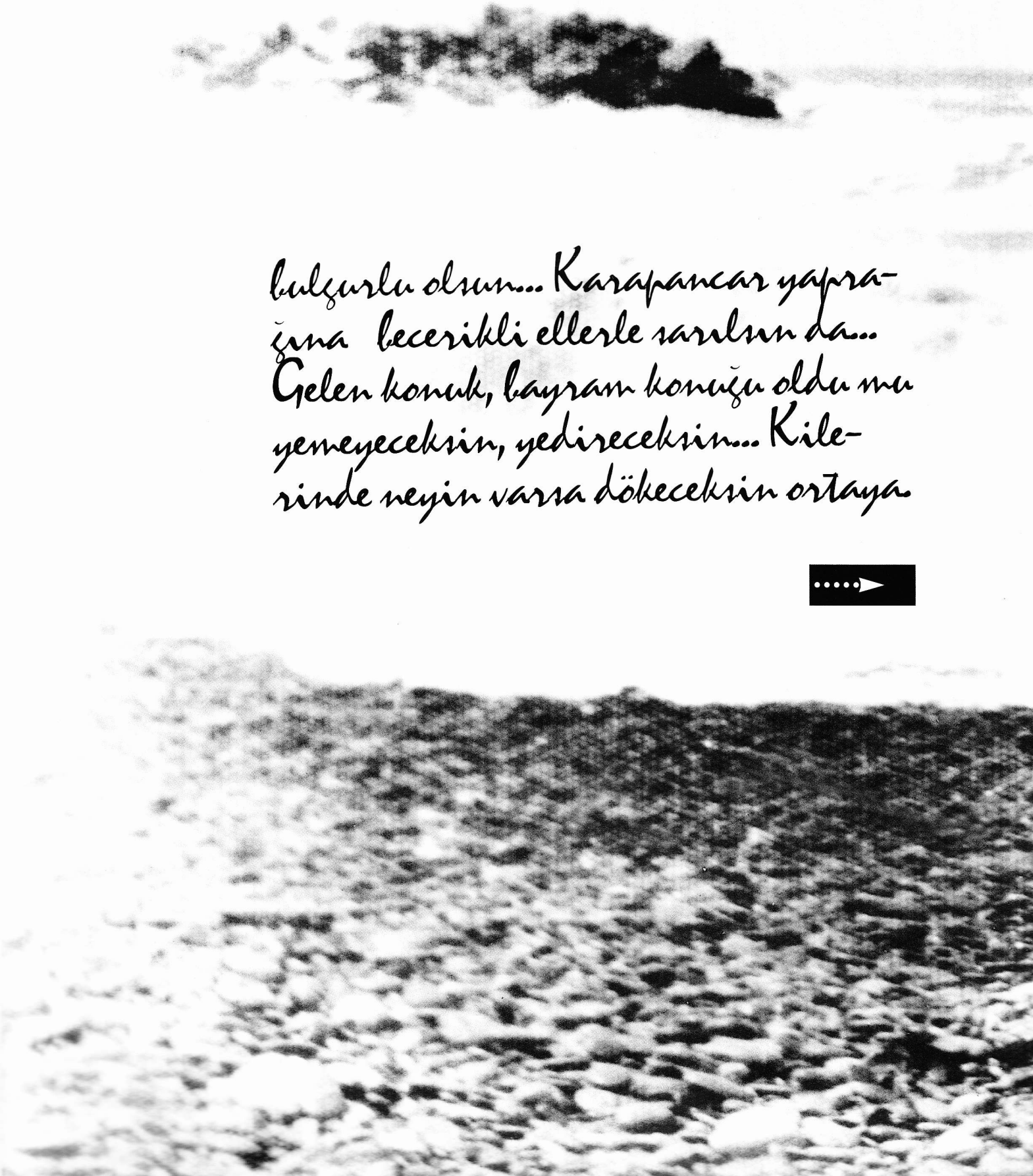

O gün en azdan yirmi sofra kurup kaldırmayan kendini Cide'liden saymaz.

Çocukluğumun bayramlarını anımsayacağım ister istemez, hemşerilerimin cömertliğini, tokgözlülüğüyle övünmek için... Seferberliğin katlık günlerinde bu geleneği sürdürebilmek çabasıyla kurulan sofraları... Varsın ekmekler mısır kozağından bazlama olsun, şeni de adı ekmektir ya... Varsın keşkeğindeki yağ katcana olsun... Kuyruklu dolmalar, varsın pirinçli değil de

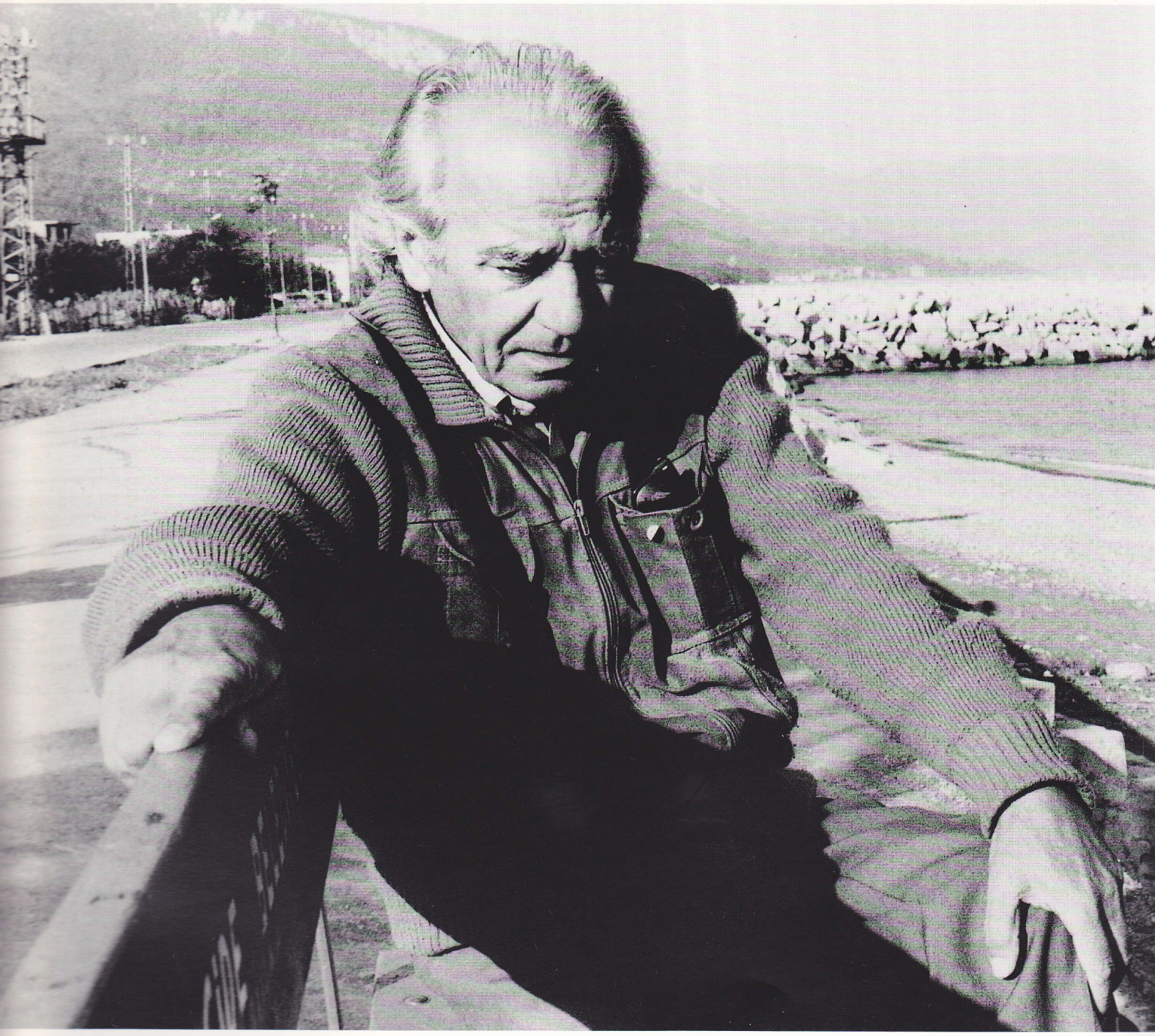

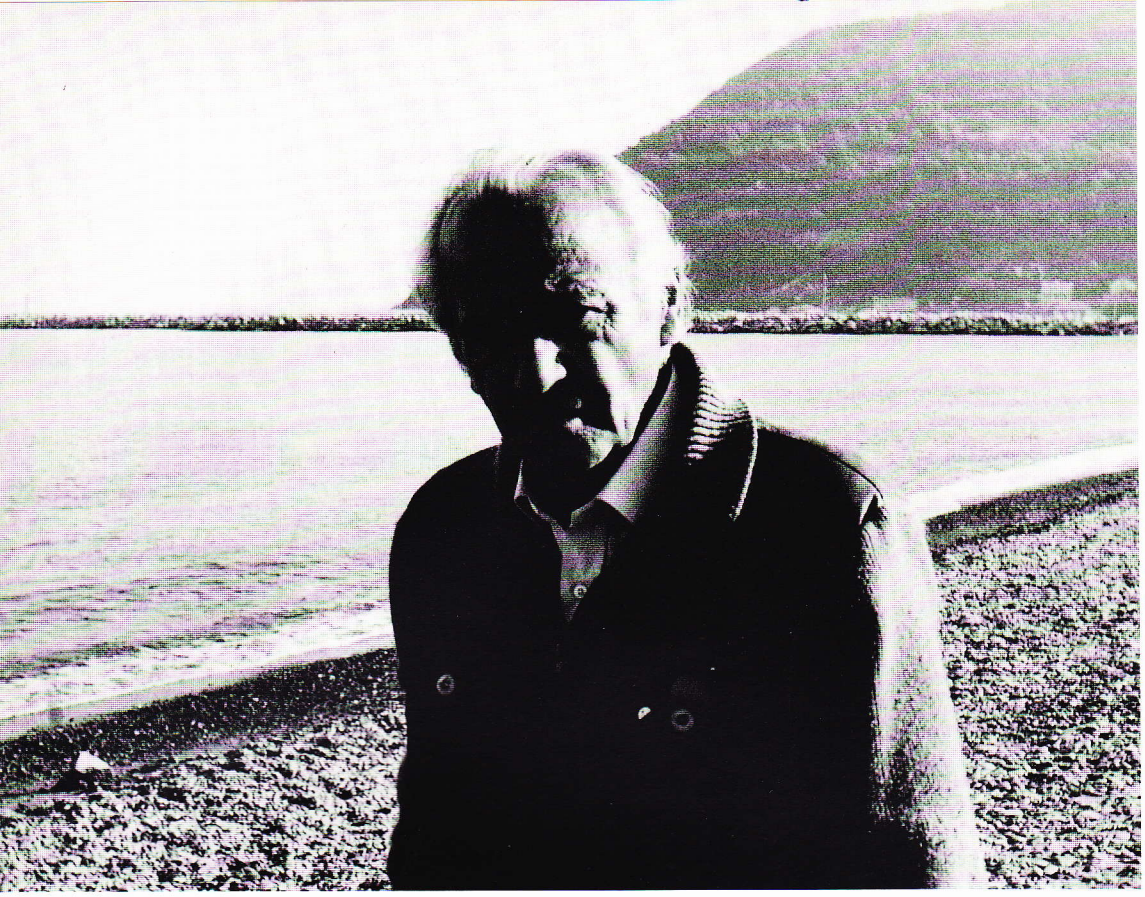
bulgurlu olsun... Karapancar yaprağına becerikli ellerle sarılsın da... Gelen konuk, bayram konuğu oldu mu yemeyeceksin, yedireceksin... Kilerinde neyin varsa dökeceksin ortaya.

.....►

Cide Kıyılarında

Cide Kıyılarında

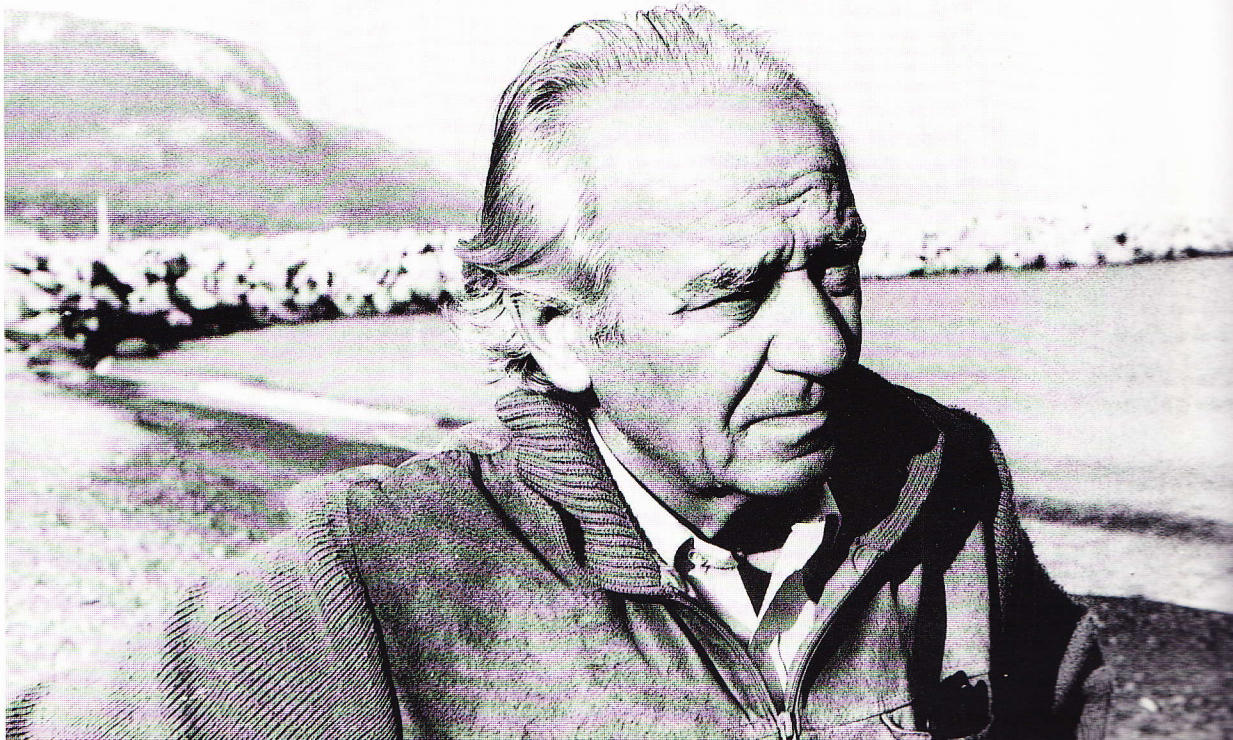
Her yıl ortalama altı yüz, yedi yüz filinta gibi genç, İstanbul'dan, Zonguldak'tan gelir teslim olur Cide Askerlik Şubesine. Bunlar ya sac gemi kaynakçısıdır, ya demirci, ya da marangoz, doğramacı... Teskeresini cebine koydu mu, ister vizeli olsun ister vizesiz, ver elini Almanya, Hollanda, Fransa... İşte böyle kurban bayramlarında bir Mercedesle dönebilmek için...

Oralardan gönderilen paralarla önüne gelecek olan kurban etini de

yiyemedikten sonra kabzı mı çekilir
vize kuyruklarında, şarlarda,
havaalanlarında beklemenin...

Cide, yalnız Cideliyi için gönül açıcı değildir... Zeytinlikten bir konuk, kim olursa olsun, şöyle bir baktı mı, içi açılır, gözleri ışıldar... Kıyı kilometrelerce uzanır gider Gideros'a doğru...

Zeytinlik dedim, değil mi? nerde mi zeytin ağaçları? Ah bu Osmanoğulları, sanki hep Cideli'ye güvenip de açmış savaşları...

Viyana seferlerini... Süveyş kanalını
Cideli'nin açlığa susuzluğa direncini
hesaplamış da ele geçirmeye kalkışmış..

Ne zeytinlik kalmış, ne Köseli'nin şeker kutusu kavunları... Bostanları... Ama biz biliyoruz ki şu kadar bin yıl önce Roma'nın Venediklisi, Cenevizlisi buralarda yetiştirmiş en iyi zey-

zinleri... Bizanslı Rumlar bu tepelerde yetiştirirmiş altın damlası şaraplarını üzüm bağlarını, asmalarını... Bizler ne mi yapıyoruz şimdi... Akıllı bir Karadenizli'nin meyvacı-

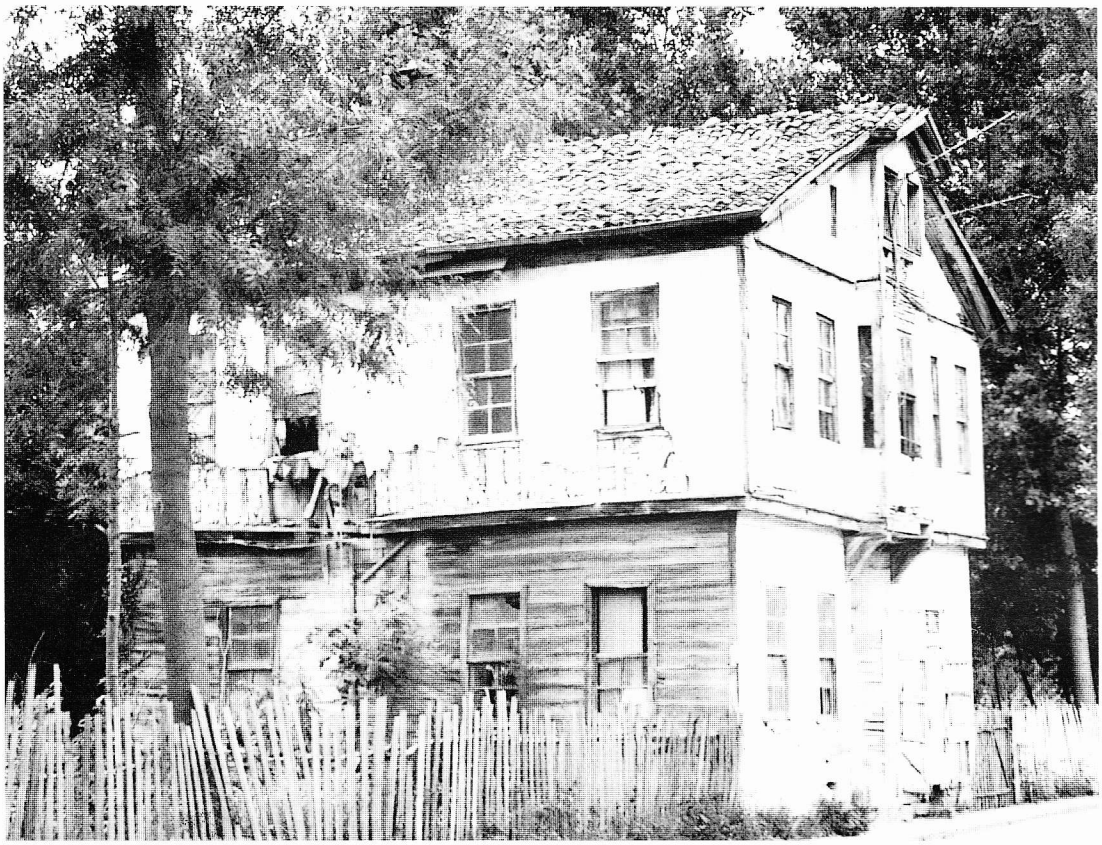
liği diriltmek için yetiştirdiği fidanlığın körpe ağaçlarının üstüne, Cide'de hiç yer yokmuş gibi, seçimlik kurulan kereste fabrikasının tomruklarını istifliyoruz. Hep birimiz yapa, beşimiz boza bu hale gelmedik mi? Cenevizden, Bizans'tan gelen hemşerilerimizin kıyıya künklerle getirdiği suların kaynaklarını bile kurutmuşuz. Hep böyle mi gidecek bu tutarsızlıklar... Eteğimizden çekenlerin ellerine vurmaya çoktan başladı genç kuşaklar... Şu kıyı boyunca uzanıp giden villa tipi evler hep bu anlayışın yeni ürünleri...

Peki, benim ne işim var buralarda değil mi? Ben de zaman zaman bunu düşünmüyor değilim.

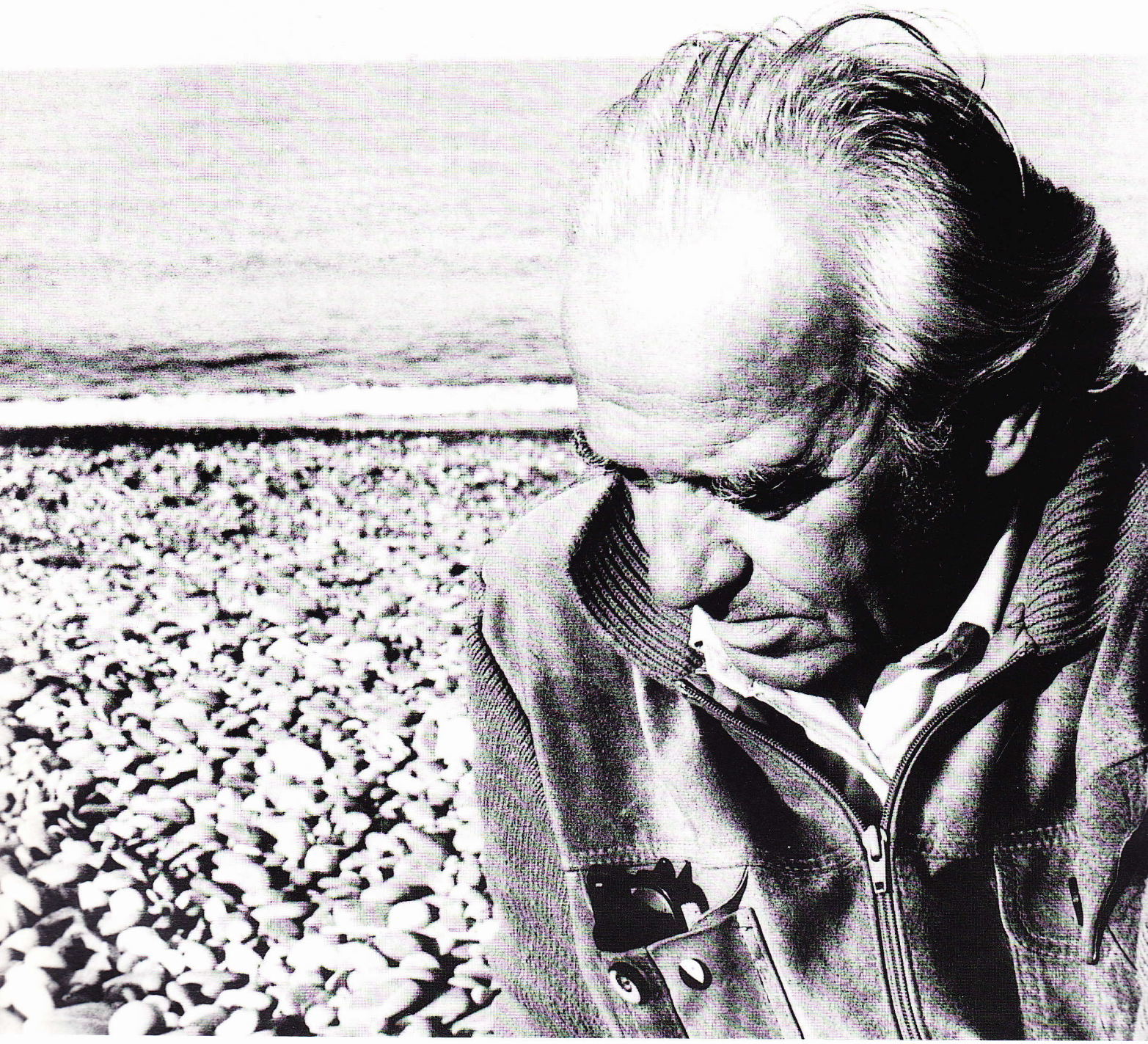
Güzel bir rastlantı sonucu annem babam Bartın'dan çelip beni burada dünyaya getirmişler. Mutluyum Cide'de doğmaktan. Hemşerilerim de mutlu mu dersiniz? Onu bilmem!.. Kimi dönemlerde sorulur bu kıyılara çelip yerleşmemin nedeni. Ne var ki çene yanıtını onlar verirler. İlk günlerde ünlü bir partiye girip milletvekili olmak için geldiğim bile söylenilenler arasına karışmış... Aradan kaç seçim geçti, ne partiye girdiğim görüldü, ne belediye meclisine katıldığım. İki karış toprak alıp kendime ev yapmaya kalkışım söz konusu olunca bıraktım attığım temeli olduğu gibi.

Haydi ben eşi dostu bırakıp çekildim

Cide'de Rıfat Ilgaz'ın 1911'de doğduğu ev bugün hâlâ duruyor.

Cide Kıyılarında

diyeyim çocukluğumun geçtiği bu kıyılara. Sorabilir okurlarım, çoluğum cocuğumun nerelerde kaldığını. Hemen hepsi de İstanbul'da... Demek ki ben bir İstanbul kaçkınıyım. Hani nikahlarda söylendiği gibi, tüm iyi günlerim, kötü günlerim hep İstanbul'da geçti... Hele hele hastaneleri, hapishaneleriyle o kapkara günler... Kim bilir, Zincirlikuyu, Feriköy, Karacaahmet çömü törenlerinden eşimi dostumu kurtarmayı düşünmüş de olabilirim. Törende bulunmak zorunda olanları... Gazeteci, sendikacı arkadaşlarım, Birinci Şube görevlilerini.. Eski öğretmen arkadaşlarım, beni unutacak kadar

Cide'li hemşerisi ile 1981.

şerilerde kalmış olabilirler. Yaşama öğretmen olarak başlayıp meslektaşlarınca unutulmak...

Çok yaşamanın en kötü yanı bir mezarlık kadar korkulu, şehir bir mezarlık kadar da taş yürekli olma zorunluluğu... Daha bir hafta önce aldım ablamın ölüm haberini... Daha nice ölüler... Kuşağımın sanatçıları, Sait'ler, Sabahattin'ler, Orhan Kemal'ler, Niyazi'ler, Faruk'lar, Cahit'ler...

Bir iki ay önce Enver Gökçe'yi gördüm Antalya'da, onuruna düzenlenen ılık bir dostluk gecesinde... Ne

Rıfat Ilgaz Cide Lisesi öğrencileriyle 1977.

güzeldi 1940'ların havasını gençlerimiz arasında sürdürmek... Enver de kuşkusuz aynı şeyleri düşünmüş olmalı... Çekilenlerin boşa gitmediği gerçeğini... Sanatın kuşaklardan kuşaklara geçip birleştiren gücünü...

Bir gün Cide'yi bırakıp gidebilir miyim? Olumlu çalışmalar için bırakıp yola çıkabilsem... Bırakıp çıkmaya değer çoook olumlu çalışmalar için...

Cide Kıyılarında

TASARIM CEM GÜNÜBEK
FOTOĞRAFLAR AYDIN ILGAZ
YAPIM AJANS C+E
OFSET HAZIRLIK ATLAS GRAFİK
BASKI İYİ MATBAA

ISBN 975 348 069 5
İstanbul, Haziran 1995

Çınar Yayınları, Rıfat Ilgaz Kültür Merkezi
Küçükparmakkapı Sokak No:23
Beyoğlu 80060 / İstanbul
Telefon : 0.212 293 23 98 - 99
Fax : 0.212 293 28 96